

Міністерство освіти і науки України
Хмельницький національний університет

**УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ: ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА, ПЕРЕВАГИ
ВИБОРУ**

Монографія

За заг. ред. В.М. Нижника

Хмельницький 2008

ББК 65.5
У45
УДК 338.246(477):339.92

Рекомендовано до друку вченою радою Хмельницького
національного університету, протокол № 15 від 31.08.2007

Рецензенти:

- Мокій А.І.** – д-р екон. наук, проф., проректор з міжнародних зв'язків
Львівської комерційної академії;
- Савельєв Є.В.** – д-р екон. наук, проф., проректор з навчальної роботи, завідувач
кафедри міжнародної економіки, фінансово-кредитних відносин
і маркетингу Тернопільського національного економічного
університету;
- Циганкова Т.М.** – д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри міжнародної торгівлі
Київського національного економічного університету імені
Вадима Гетьмана

Авторський колектив

Нижник В.М., д-р екон. наук, проф. (розд. 1); **Філіпенко А.С.**, д-р екон. наук, проф. (розд. 2);
Писаренко С.М., д-р географ. наук, проф. (розд. 3); **Журба І.Є.**, канд. географ. наук, доц. (розд. 4, 5);
Боярчук Т.В., канд. екон. наук, доц. (розд. 6); **Пухальський В.В.**, канд. екон. наук, доц. (розд. 7);
Васильківський Д.М., канд. екон. наук, доц. (розд. 8); **Матюх С.А.**, канд. екон. наук, ст. викл. (п. 9.1);
Скиба Г.В., ст. викл. (п. 9.2); **Николайчук М.В.**, канд. екон. наук, доц. (розд. 10);
Мельник А.О., канд. екон. наук, доц. (розд. 11); **Яременко О.Ф.**, ст. викл. (п.п. 12.1–12.3);
Нижник І.В., ас. (п. 12.4); **Машиталір Я.П.**, ас. (п.п. 13.1, 13.2); **Глубоченко О.І.**, ас. (п. 13.3)

За загальною редакцією д-ра екон. наук, проф. В.М. Нижника

У45 **Україна** на шляху до європейської інтеграції: економічна безпека, переваги вибору: Монографія / За заг. ред. В.М. Нижника. – Хмельницький: ХНУ, 2008. – 307 с.
ISBN 966-330-040-X

У монографії поданий розгорнутий аналіз складових елементів забезпечення економічної безпеки України в контексті сучасних світових інтеграційних процесів.

Для спеціалістів, магістрів з міжнародних відносин та науковців, яких цікавлять питання вибору напрямів співробітництва України з країнами Європейського Союзу.

ББК 65.5

ISBN 966-330-040-X

© Колектив авторів, 2008
© ХНУ, оригінал-макет, 2008

ВСТУП3

**Розділ 1. НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ І ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ
ЄВРОАТЛАНТИЧНИХ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

1.1. Національні інтереси України в системі розвитку стратегій країн НАТО 5
1.2. Тенденції та місце України в розвитку європейської безпеки 14
1.3. Стратегія формування економічної безпеки України за умов глобалізації..... 18

Розділ 2. СТРУКТУРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

2.1. Генетично-структурні зв'язки світового господарства 35
2.2. Ринкова структура міжнародної економічної системи 39
2.3. Головні суб'єкти міжнародних економічних відносин 40
2.4. Суперечності світового господарства 42
2.5. Форми міжнародних економічних відносин 44

**Розділ 3. ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ В КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ**

3.1. Міжнародна торгівля та навколишнє середовище в умовах розширення ЄС 47
3.2. Пріоритети екологізації економічного розвитку країн ЄС 54

**Розділ 4. СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ ІНТЕГРАЦІЙНІ
ПРОЦЕСИ: СВІТОВІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ АСПЕКТИ**

4.1. Особливості сучасної міжнародної економічної інтеграції..... 63
4.2. Теоретико-методологічні засади та економічні наслідки міждержавних
інтеграційних процесів на регіональному рівні 67
4.3. Проблеми та перспективи України у світових інтеграційних процесах..... 74

**Розділ 5. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ**

5.1. Принципи розвитку транскордонного співробітництва..... 83
5.2. Місце і роль транскордонного співробітництва у
зовнішньоекономічній діяльності держави та її регіонів 92
5.3. Єврорегіони як найвищий рівень організаційного
оформлення транскордонних зв'язків: український аспект..... 98

Розділ 6. МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ: ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ТА СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ

6.1. Методи діагностики рівня соціального захисту населення	110
6.2. Оцінка впливу соціальних ризиків на фактори соціального захисту населення	115
6.3. Методичні аспекти створення моделі оцінки рівня соціального захисту населення.....	120
6.4. Методологія оцінки соціальних ризиків у системі соціального захисту населення.....	123
6.5. Система регулювання соціального захисту населення: вітчизняний та зарубіжний досвід	126
6.6. Побудова сучасного механізму регулювання соціального захисту населення України	127

Розділ 7. ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ТА ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

7.1. Сучасний стан внутрішніх інвестиційних ресурсів та проблеми залучення міжнародних інвестицій в економіку України	135
7.2. Ринок фондів прямого інвестування в Україні: реалії та перспективи	137
7.3. Принципи розробки національної інвестиційної стратегії	142
7.4. Концептуальні основи управління інвестиційною діяльністю підприємства.....	145
7.5. Організаційно-управлінські складові механізму управління інвестиційною діяльністю підприємства	150
7.6. Інвестиційна стратегія, як складова механізму управління діяльністю підприємства	157

Розділ 8. МІЖНАРОДНИЙ МАРКЕТИНГ В СИСТЕМІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

8.1. Міжнародний маркетинг у системі зовнішньоекономічної діяльності підприємств на шляху до ЄС	163
8.2. Якісні характеристики діяльності малих (середніх) та великих підприємств за умов євроінтеграції	166
8.3. Інтернаціоналізація діяльності фірм в умовах європейської інтеграції.....	169
8.4. Механізми здійснення експорту та економічна безпека фірм на шляху до європейської інтеграції	173

Розділ 9. ДОХОДИ ТА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ВИБІР ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

9.1. Порівняльний аналіз доходів і стандартів якості життя в Україні та країнах ЄС.....	179
9.2. Аналіз впливу інфляційних процесів на формування рівня оплати праці в ринкових умовах ..	189

Розділ 10. МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОГО ПОДІЛУ ПРАЦІ

10.1. Мотиваційні аспекти міграції населення України до країн ЄС	197
10.2. Джерела формування внутрішніх регіональних потоків руху населення України (на прикладі Хмельниччини)	207
10.3. Системні соціально-економічні зміни, як фактори демографічного розвитку	216
10.4. Соціально-економічні наслідки реалізації міграційного потенціалу	221

Розділ 11. СВІТОВІ ФІНАНСИ У РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

11.1. Сучасні інтеграційні закономірності формування міжнародних фінансових зв'язків	227
11.2. Трансформація світового фінансового ринку під натиском розширеної глобалізації.....	230
11.3. Інтернаціоналізація банківської системи у поглибленні міжнародних відносин.....	233
11.4. Вплив фінансів транснаціональних компаній на розвиток національної економіки країн ...	242

**Розділ 12. КОНКУРЕНЦІЯ В МІЖНАРОДНОМУ
БІЗНЕСІ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА СТАНОВЛЕННЯ**

12.1. Конкурентоспроможність: сутність сучасної парадигми міжнародного бізнесу.....	247
12.2. Зміна циклів ділової активності в системі міжнародної конкурентоспроможності	261
12.3. Міжнародні фінансово-економічні рейтинги як показники конкурентоспроможності	266
12.4. Особливості формування сучасного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства.....	270

**Розділ 13. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ У СИСТЕМІ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ЗА УМОВ СУЧАСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ**

13.1. Євроінтеграційні основи зовнішньоекономічної діяльності підприємств	283
13.2. Аналіз експортних можливостей та альтернативних стратегій ЗЕД промислових підприємств	288
13.3. Вплив глобалізаційних процесів на конкурентоспроможність вітчизняних підприємств	297